

STUDIU DESCRIPTIV PRIVIND SITUAȚIA EPISOADELOR DE SPITALIZARE DATORATE ULCERULUI GASTRODUODENAL ÎN ROMÂNIA, ÎN ULTIMUL DECENIU

Dr. Carmen SASU¹, medic primar SPM
Dr. Marius CIUTAN¹, medic primar SPM

¹Institutul Național de Management al Serviciilor de Sănătate

INTRODUCERE

Ulcerul gastroduodenal este una dintre afecțiunile frecvente la nivel global, prevalența acestuia în anul 2019 fiind de 8.09 [95% UI 6.79–9.58] milioane persoane, cu o creștere de circa 25,82% față de 1990. Rata standardizată cu vârsta a prevalenței a fost de 99,40/100.000 locuitori în 2019, semnificând o descrescere de 143,37/100.000 locuitori din anul 1990. [1] Pe sexe, la bărbați ratele standardizate cu vârsta ale prevalenței, incidenței, mortalității și DALY au fost mai mari decât la femei, după vârsta de 29 ani. Pe glob, zona Asiei de Sud Est are cea mai ridicată rată a prevalenței standardizată cu vârsta (156,62/100.000 loc în 2019). [1]

Incidența cazurilor a crescut de la 2,82 milioane în anul 1990 la 3,59 milioane în 2019, o creștere de 27,3% la nivel global, însă rata standardizată cu vârsta a incidenței s-a redus de la o valoare de 63,84/100.000 locuitori în 1990 la 44,26/100.000 locuitori în 2019. Referindu-ne la povara bolii, valoarea DALY în 2019 atribuite ulcerului gastro-intestinal a fost 6,03 milioane, cu o reducere a ratei standardizate cu vârsta de 60,64% față de 1990. [1]

Și mortalitatea prin această afecțiune a cunoscut un trend asemănător, ratele standardizate cu vârsta pentru mortalitatea prin ulcer gastroduodenal au scăzut la ambele sexe din 1990 până în 2019. [1]

Una dintre cauzele cele mai frecvente de apariție a ulcerului gastro-intestinal o reprezintă infecția cu *Helicobacter pylori* (HP), date statistice din 2015 indicând cea mai ridicată prevalență în Africa (70,1%; 95% CI, 62,6–77,7) în timp ce prevalența cea mai redusă se regăsește în Oceania (24,4%; 95% CI, 18,5–30,4). La nivelul anului 2015 erau 4,4 miliarde persoane cu HP în lume. [2]

În Europa datele statistice indică cea mai redusă prevalență în Europa de nord, iar cea mai ridicată în Europa de est și sud est, țări precum Portugalia și Polonia având valori până la 84%. [3]

În România prevalența ulcerului este de 8-10%, fiind mai frecventă în rândul bărbaților, raportul bărbați/femei fiind în cazul ulcerului gastric de 1,5, mai frecvent la vârste între 30-50 de ani, în timp ce ulcerul duodenal care este de 2 ori mai frecvent decât cel gastric apare adesea între 20-40 de ani. [4]

Data fiind frecvența crescută a acestui tip de infecție peste tot în lume (se estimează o infectare cu HP a mai mult de 50% din populația globului) și existența unui

Ulcerul gastroduodenal reprezintă o afecțiune destul de frecventă la nivel mondial, cu un trend ascendent față de anul 1990, ce afectează persoane de toate vârstele, însă debutul are loc cel mai adesea la vârste tinere. Pe lângă frecvența de apariție, ceea ce îngrijorează este faptul că foarte des cauza ulcerăției digestive o reprezintă un agent patogen a cărui prevalență în populația generală este una ridicată, de multe ori prezentă să nu determine o simptomatologie suficient de puternică astfel încât bolnavul nu se prezintă la medic, dar care în timp, predispune la apariția unei complicații redutabile precum neoplasmul gastric. Tratarea în timp util și monitorizarea acestor pacienți reușește să prevină costuri importante atât pentru pacienți, cât și pentru sistemul de sănătate, salvând totodată numeroase vieți.

Cuvinte cheie: ulcer gastroduodenal, spitalizare, România

risc crescut de apariție a complicațiilor ulcerului, atât complicații hemoragice, cât și posibilitatea perforației peretelui intestinal sau mai grav, posibilitatea malignizării leziunilor ulcerative este necesară cunoșterea în dinamică a gradului de afectare al populației, și luarea măsurilor eficiente pentru prevenirea acestor complicații. Studiul de față analizează evoluția episoadelor de ulcer gastroduodenal, care au necesitat internare în spital, în ultimii zece ani, rezultatele fiind prezentate în continuare.

OBIECTIV

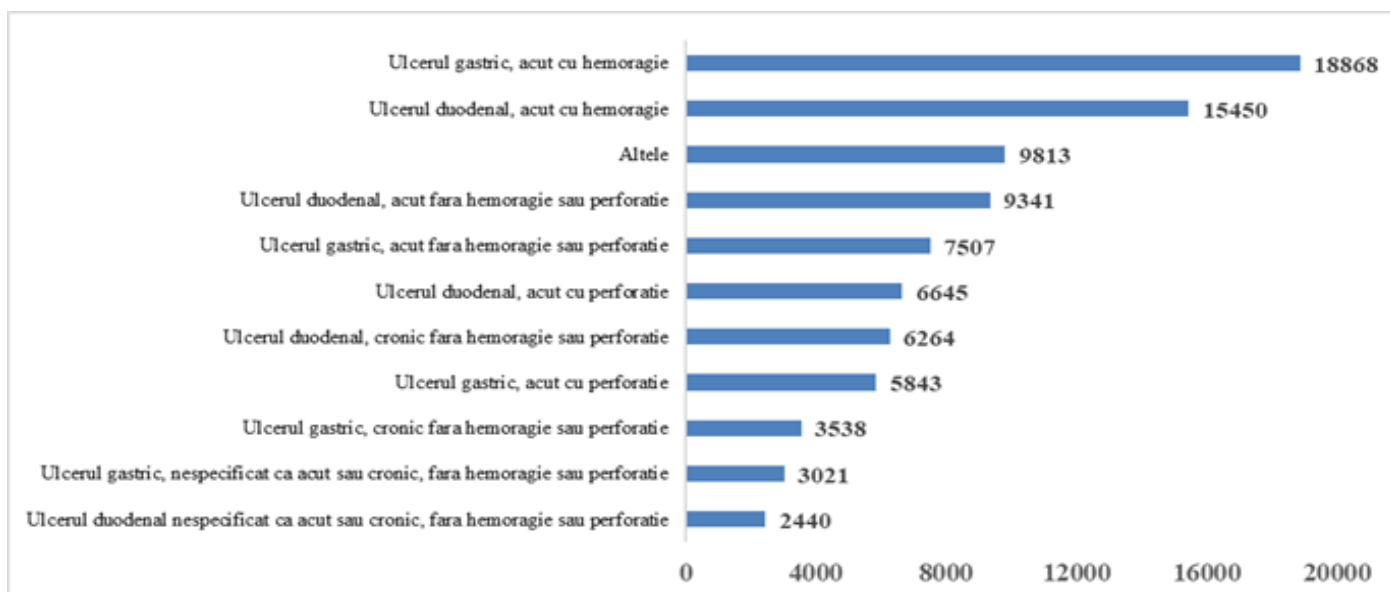
Identificarea la nivel național, regional și local a distribuției geografice a episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, precum și evoluția temporală a numărului acestora, în perioada 2014-2024.

METODOLOGIE

S-a realizat un studiu descriptiv, retrospectiv, datele provenind din Baza de Date DRG Național, date raportate în regim de spitalizare continuă de către spitalele din România aflate în relație contractuală cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate. În conformitate cu prevederile Ordinului nr. 1782/576/2006 privind înregistrarea și raportarea statistică a pacienților care primesc servicii medicale în regim de spitalizare continuă și spitalizare de zi, cu completările și modificările ulterioare, INMSS colectează și prelucrează setul minim de date la nivel de pacient pentru cazurile tratate în regim de spitalizare continuă și de zi.

Studiul a utilizat date ce au fost raportate în perioada 2014-2024, urmărindu-se analiza datelor privind episoadele de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal în România, în spitalele menționate anterior (internări în regim de spitalizare continuă). Datele au fost selectate utilizând clasificarea ICD-10-AM, s-au extras și analizat înregistrările din foile de observație, care au avut cel mai frecvent ca diagnostic principal unul dintre codurile: K25 Ulcer gastric, include: ulcer (peptic): piloric, al stomacului, exclude: gastrita erozivă hemoragică acută (K29.0), eroziune (acută) a stomacului (K29.6),

Graficul nr. 1. Numărul total de episoade raportate în regim de spitalizare continuă în funcție de tipul diagnosticului principal la externare, la pacienții cu ulcer gastroduodenal, înregistrat în perioada 2014-2024, la nivel național (primele 10 diagnostice)

ulcer peptic NOS (K27.-); K26 Ulcer duodenal include: ulcer (peptic): duodenal, postpiloric, exclude: eroziunea (acută) a duodenului (K29.8), ulcer peptic NOS (K27.-); K27 Ulcer peptic, localizare nespecificată include: ulcer gastroduodenal, ulcer peptic NOS, exclude: ulcer peptic la nou-născut (P78.8); K28 Ulcer gastro-jejunal include: ulcer (peptic): anastomotic, gastro-colic, gastro-intestinal, gastro-jejunal, jejunal, marginal, stomal, exclude: ulcer primar al intestinului subțire (K63.3). Următoarele subdiviziuni cu patru caractere sunt folosite la categoriile K25-K28: .0 Acut cu hemoragie. 1 Acut cu perforație. 2 Acut atât cu hemoragie cât și cu perforație. 3 Acut fără hemoragie sau perforație. 4 Cronic sau nespecificat cu hemoragie. 5 Cronic sau nespecificat cu perforație. 6 Cronic sau nespecificat atât cu hemoragie cât și cu perforație. 7 Cronic fără hemoragie sau perforație. 9 Nespecificat ca acut sau cronic, fără hemoragie sau perforație.

În conformitate cu prevederile Legii 190/2018 și ale Art. 13 din Regulamentul UE nr. 679/2016, datele cu caracter personal se șterg în momentul transmiterii către INMSS, iar identificarea persoanelor în scopul analizei se face pe baza CNP criptat.

Vârsta pacienților a fost calculată în ani împliniți, ca diferență între data internării și data nașterii.

Datele au fost procesate cu ajutorul programului software SQL Server Management Studio Express 2005, prelucrarea și analiza ulterioară s-a realizat folosind programele SPSS și Excel. Analiza s-a realizat în funcție de o serie de variabile demografice și socioeconomice, cum ar fi vârsta, durata spitalizării, starea la externare etc, informații incluse în setul minim de date raportat în sistemul DRG de către spitale. Interpretarea și prezentarea s-a realizat sub formă de tabele și grafice.

REZULTATE

Datele extrase din baza DRG național au fost prelucrate, analizate și interpretate în raport cu o serie de variabile demografice și caracteristici socioeconomice (sex,

vârsta, mediu de rezidență, durata de spitalizare, rata mortalității intraspitalicești, starea la externare) urmărind distribuția geografică și evoluția temporală a episoadelor de spitalizare a pacienților cu ulcer gastroduodenal, din spitalele din țara noastră, în perioada 2014-2024.

1. Număr total de episoade de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, înregistrat în România, în perioada 2014-2024

Numărul total al episoadelor de spitalizare în regim continuu pentru pacienții cu ulcer gastroduodenal înregistrat în România, în perioada 2014-2024 a fost de 88730 episoade, din care cele mai multe au fost diagnosticate ca ulcer gastric, acut cu hemoragie (21,3%), ulcer duodenal, acut cu hemoragie (17,4%) sau ulcer duodenal, acut fără hemoragie sau perforație (10,5%) grafic nr 1.

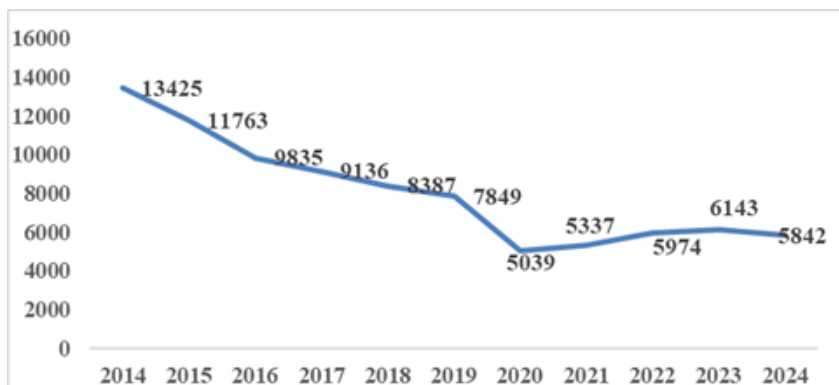
2. Evoluția temporală în ceea ce privește episoadele de spitalizare ale pacienților cu ulcer gastroduodenal, în România, în perioada 2014-2024

Evoluția temporală a episoadelor de spitalizare ale pacienților cu ulcer gastroduodenal în această perioadă se poate observa în graficul nr. 2. Se constată că situația spitalizărilor este una descendentă, panta descrescătoare fiind constantă și în perioada anterioară pandemiei de coronavirus, ajungându-se la nivelul cel mai redus în anul 2020, când numărul înregistrat a fost de 2,7 ori mai mic față de anul inițial. În anii ulteriori, spitalizările au început să crească ușor, astfel încât în 2024 reducerea observată față de anul 2014 era de 2,2 ori.

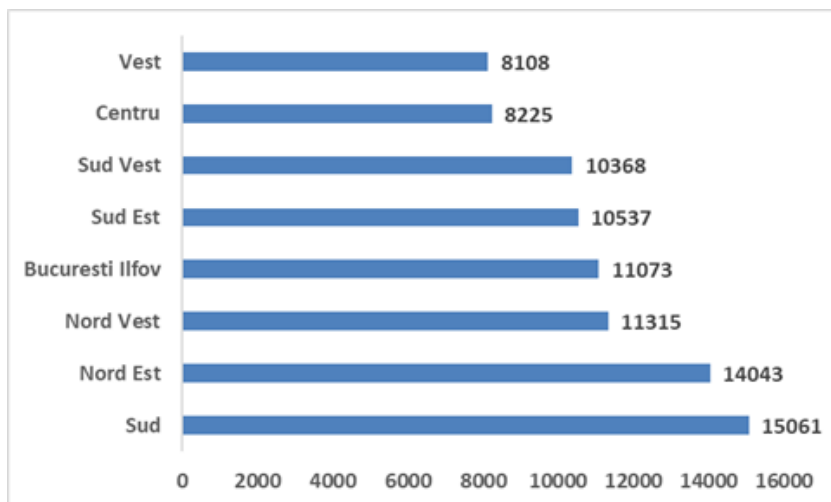
3. Distribuția episoadelor de spitalizare ale pacienților cu ulcer gastroduodenal, în funcție de secția de externare

Cele mai multe episoade de spitalizare pentru pacienții cu ulcer gastroduodenal s-au înregistrat în cazul secțiilor de chirurgie (45,7% din total), gastroenterologie (34%) și medicină internă (19%).

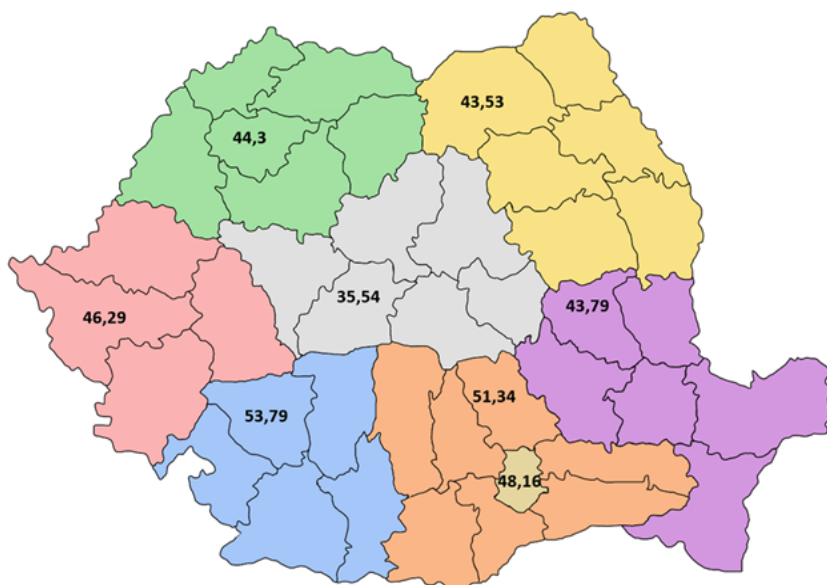
Graficul nr. 2. Evoluția numărului total de episoade raportate în regim de spitalizare continuă, la pacienții cu ulcer gastroduodenal, înregistrat în perioada 2014-2024, la nivel național

Graficul nr. 3. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, la nivel regional în România, în perioada 2014-2024

Graficul nr. 4. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, în funcție de populație (media celor 10 ani) la nivel regional, în România, între 2014-2024

4. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, la nivel regional și local, în perioada 2014-2024

Din punct de vedere al mediului de rezidență de unde provin pacienții cu acest diagnostic se constată faptul că cele mai multe episoade de spitalizare s-au înregistrat în cazul pacienților proveniți din mediul urban (52%).

La nivel regional, cele mai multe episoade de spitalizare pentru pacienții cu ulcer gastroduodenal s-au înregistrat în perioada de studiu în regiunile Sud (17% din totalul național), Nord-Est (16%) București Ilfov și Nord Vest (12-13%). Regiunile Vest și Centru cu aproximativ 9% au avut cele mai puține spitalizări - grafic nr. 3.

Raportat la numărul de locuitori (media populației din ultimii 10 ani din fiecare regiune), ordinea descrescătoare a regiunilor care au înregistrat episoade de spitalizare ale pacienților cu ulcer gastroduodenal a fost: regiunea Sud Vest (53,8 episoade/10000 loc), regiunea Sud (51,3 episoade/10000 loc), București Ilfov (48,2 episoade/10000 loc), Vest (46,3 episoade/10000 loc), regiunea Nord Vest (44,3 episoade/10000 loc), regiunea Sud Est (43,8 episoade/10000 loc), Nord Est (43,5 episoade/10000 loc) și regiunea Centru (35,5 episoade/10000 loc) - grafic nr. 4.

La nivel local cele mai multe episoade de spitalizare s-au înregistrat între 2014-2024 în municipiul București, care are aproximativ de două ori mai multe episoade decât următoarele județe fruntașe Prahova și Cluj - grafic nr. 5.

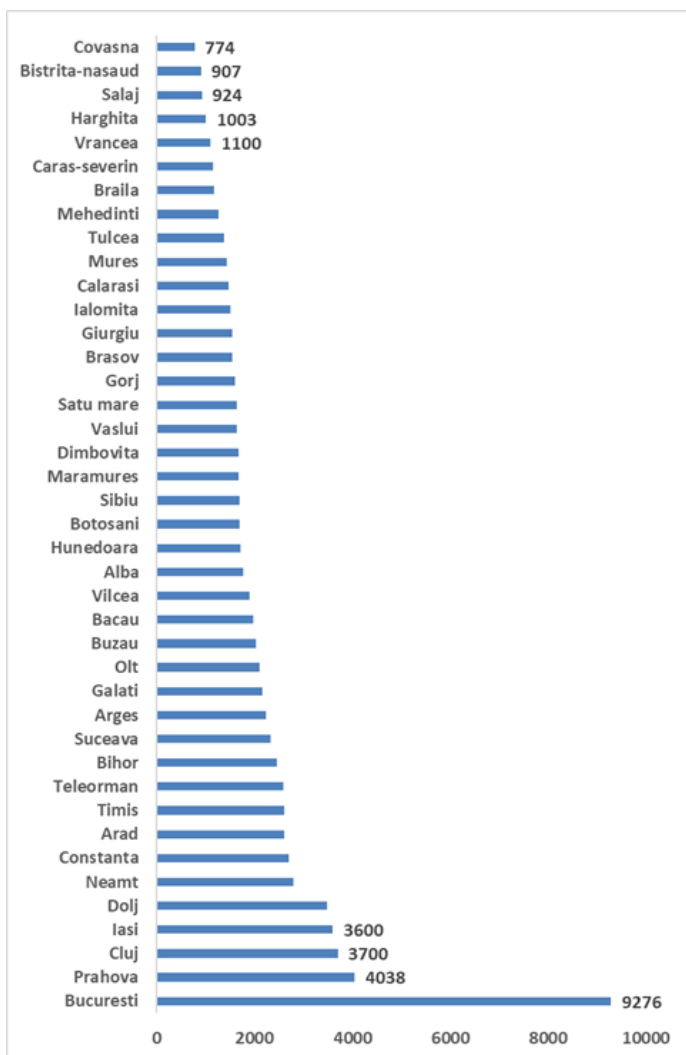
Raportat la populația fiecărui județ (calculată ca media celor 10 ani), se observă din graficul nr.6 o schimbare a clasamentului, pe primele locuri figurând județele Teleorman (76,92 episoade/10000 loc), Tulcea (69,9 episoade/10000 loc) și Arad (62,7 episoade/10000 loc), iar pe ultimele județele Mureș, Brașov și Bistrița Năsăud.

5. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, în funcție de sexul pacientului

Din numărul total de episoade de spitalizare cu acest tip de diagnostic principal la externare, înregistrate în perioada de studiu, cele mai multe au aparținut bărbaților, aprox 64%, iar distribuția cazurilor în funcție de tipul diagnosticului și sex se poate observa în graficul nr.7. Cele mai mari diferențe observate între cele 2 sexe în funcție de diagnosticul la externare se înregistrează pentru ulcerul duodenal acut cu perforație, de 3,6 ori mai multe episoade de spitalizare în cazul bărbaților și ulcer gastric acut cu perforație, de asemenea de aproape 3 ori mai frecvent spitalizat în cazul sexului masculin.

6. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, în funcție de vârsta pacientului

Graficul nr. 5. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, la nivel local/județean, în România, în perioada 2014-2024

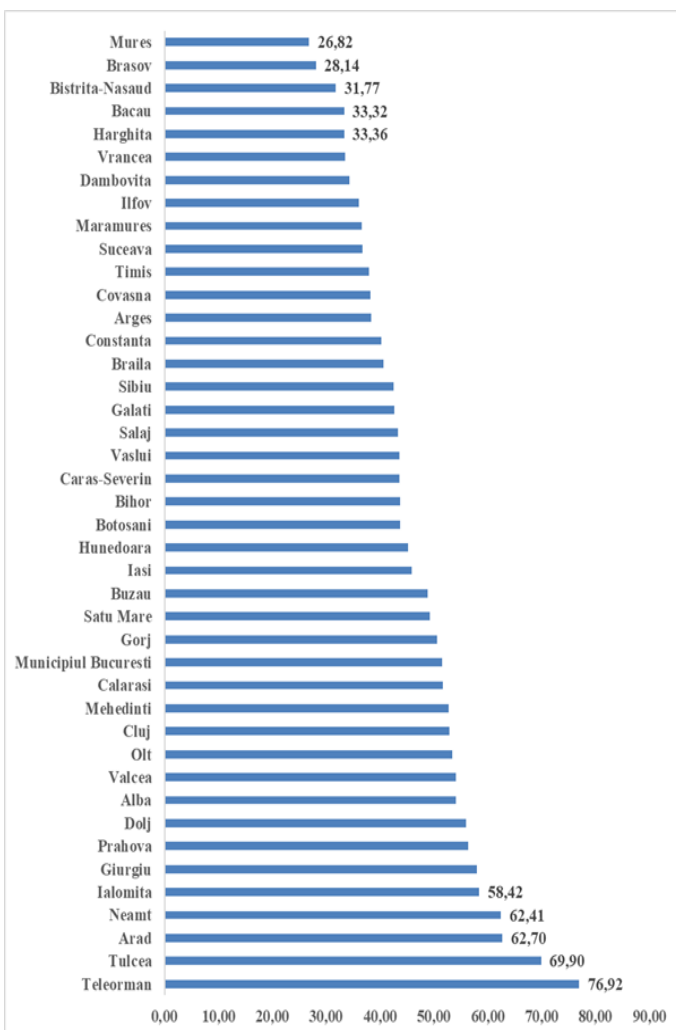

Analiza datelor pe grupe de vârstă arată că pentru întreaga perioadă de studiu, cele mai multe episoade de spitalizare s-au înregistrat la adulții peste 40 de ani (86% din total) – grafic nr. 8. Vârsta medie a celor spitalizați în această perioadă a fost de 59,26 de ani, valorile medii de vârstă pentru cele mai frecvente coduri de diagnostic la externare fiind de 64,43 ani pentru ulcerul gastric, acut cu hemoragie și 60,07 ani pentru ulcerul duodenal, acut cu hemoragie.

7. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, în funcție de durata medie de spitalizare

Durata medie a spitalizării în cazul episoadelor de internare pentru pacienții cu ulcer gastroduodenal în regim de spitalizare continuă a fost în perioada 2014-2024 de 6,78 zile, variind de-a lungul perioadei de studiu, valoarea maximă fiind observată în anii 2020 și 2022 (6,98 zile, respectiv 6,91 zile), valoarea minimă înregistrându-se în anul 2024 – 6,60 zile. Cele mai mari valori medii ale duratei spitalizării s-au înregistrat în cazul pacienților internați pentru ulcerul gastro-jejunal, acut atât cu hemoragie cât și

Graficul nr. 6. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, la nivel local/județean, în funcție de populația (media celor 10 ani) fiecărui județ, în perioada 2014-2024

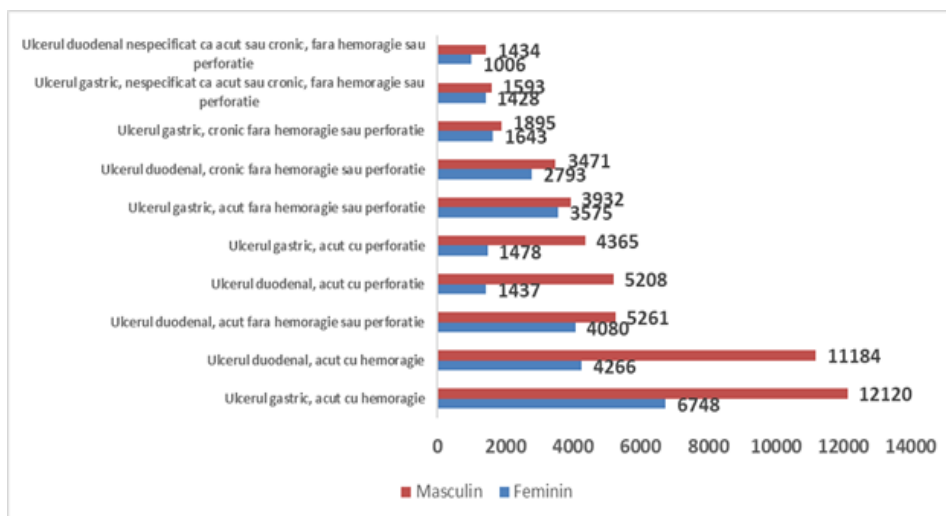
cu perforație (11,8 zile), ulcerul duodenal, acut atât cu hemoragie cât și cu perforație (11,6 zile) sau ulcerul gastric, acut atât cu hemoragie cât și cu perforație (11,18 zile).

8. Distribuția episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, în funcție de starea la externare a pacientului și rata mortalității intraspitalicești

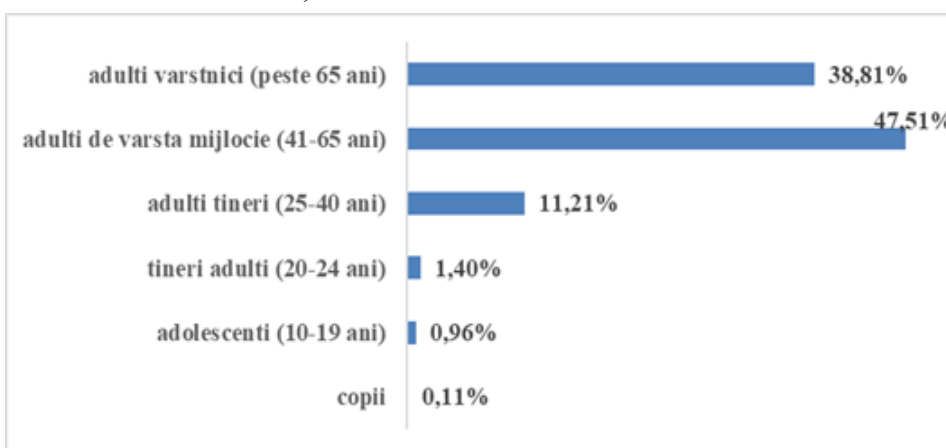
În funcție de starea la externare a pacientului, analiza datelor indică faptul că din numărul total de episoade raportate în regim de spitalizare continuă în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, cea mai mare parte a acestora s-a externat în stare ameliorată (73,13% din total) sau vindecați (20%), în timp ce 4,5% au decedat – grafic nr 9.

Rata calculată a mortalității intraspitalicești a fost pe întreaga perioadă de studiu de 4,5%, valorile acestuia oscilând între 2,35% în anul 2014 și 8,3 în anul 2021. Cei mai mulți dintre decedați provin din rândul vârstnicilor (vârsta medie a decedaților fiind 70,4 ani) diagnosticați cu ulcer gastric sau duodenal acut cu hemoragie.

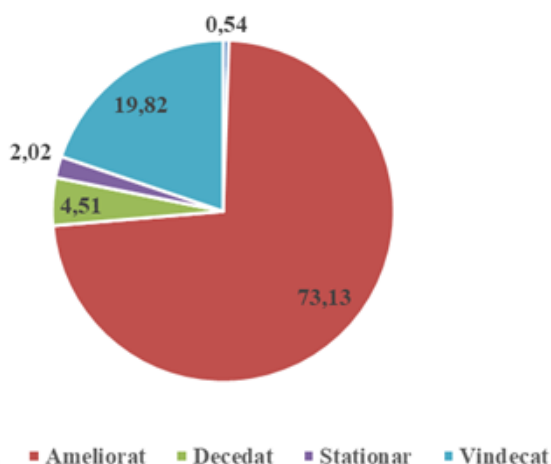
Graficul nr. 7. Numărul total de episoade raportate în regim de spitalizare continuă, la pacienții cu ulcer gastroduodenal, în funcție de sexul pacientului și tipul de diagnostic, în perioada 2014-2024, la nivel național

Graficul nr. 8. Numărul de episoade raportate în regim de spitalizare continuă, la pacienții cu ulcer gastroduodenal, în funcție de vârsta pacientului, în perioada 2014-2024, la nivel național

Graficul nr. 9. Numărul episoadelor de spitalizare în cazul pacienților cu ulcer gastroduodenal, în funcție de starea la externare a pacienților, în România, în perioada 2014-2024

CONCLUZII

Concluziile care se desprind în urma efectuării analizei datelor din perioada 2014-2024, referitor la spitalizarea pacienților cu ulcer gastroduodenal sunt următoarele:

- Numărul total al episoadelor de spitalizare în cazul pacienților diagnosticați cu ulcer gastroduodenal a fost de 88730 episoade;
- Evoluția temporală a numărului episoadelor de spitalizare prin ulcer gastroduodenal este una descendentă din perioada anterioară pandemiei de coronavirus, ajungându-se la nivelul cel mai redus în anul 2020, când numărul înregistrat a fost de 2,7 ori mai mic față de anul inițial;
- Cele mai multe internări s-au înregistrat pe secțiile de cazuri de chirurgie, gastroenterologie și medicină internă;
- Din punct de vedere al diagnosticului principal la externare, cele mai multe episoade s-au înregistrat pentru diagnosticul de ulcer gastric acut cu hemoragie, ulcer duodenal acut cu hemoragie sau ulcer duodenal acut fără hemoragie sau perforație;
- Mai mult de jumătate dintre cei spitalizați provin din mediul urban;
- Analiza distribuției spațiale a spitalizărilor prin aceste tipuri de diagnostic indică o predominanță din punct de vedere a frecvenței absolute a cazurilor în regiunile Sud, Nord-Est, București Ilfov și Nord Vest, în timp ce raportat la populație regiunile fruntașe au fost: regiunea Vest, Sud și București Ilfov;
- În plan local, cele mai mari frecvențe absolute ale numărului de spitalizări au fost înregistrate în municipiul București aproximativ de două ori mai multe episoade decât următoarele județe fruntașe Prahova și Cluj, iar raportat la populația fiecărui județ în parte, pe primele locuri au fost județele Teleorman, Tulcea și Arad;
- Marea majoritate a spitalizărilor a aparținut bărbaților, cele mai mari diferențe între sexe observându-se în cazul ulcerului duodenal acut cu perforație și ulcerului gastric acut cu perforație;
- Din punct de vedere al vârstei pacienților, au predominat în cea mai mare parte internările în cazul adulților peste 40 de ani, cu o vârstă medie a celor spitalizați în această perioadă de 59,26 de ani, valorile medii de vârstă pentru cele mai frecvente coduri de diagnostic la externare fiind de 64,43 ani pentru ulcerul gastric, acut cu hemoragie și 60,07 ani pentru ulcerul duodenal, acut cu hemoragie;

- Durata medie a spitalizării în cazul acestor pacienți a fost de 6,78 zile, valoarea maximă fiind observată în anii 2020 și 2022 (6,98 zile, respectiv 6,91 zile), valoarea minimă înregistrându-se în anul 2024 – 6,60 zile. Cele mai mari valori medii ale duratei spitalizării s-au înregistrat în cazul pacienților internați pentru ulcerul gastro-jejunal, acut atât cu hemoragie cât și cu perforație (11,8 zile), ulcerul duodenal, acut atât cu hemoragie cât și cu perforație (11,6 zile) sau ulcerul gastric, acut atât cu hemoragie cât și cu perforație (11,18 zile);
- Trei sferturi dintre pacienți s-au externat în stare ameliorată sau vindecați (o cincime), în timp ce 4,5% au decedat, iar rata deceselor în cursul spitalizării a variat între 2,35% în anul 2014 și 8,3 în anul 2021, decesele survenind în special la pacienții vârstnici, (vârsta medie 70,4 ani) diagnosticați cu ulcer gastric sau duodenal acut cu hemoragie.

Bibliografie

1. The global, regional and national burden of peptic ulcer disease from 1990 to 2019: a population-based study; Xin Xie ^{1,2}, Kaijie Ren ¹, Zhangjian Zhou ³, Chengxue Dang ^{1,4}, Hao Zhang ^{1,4} BMC Gastroenterol. 2022 Feb 10;22:58. doi: 10.1186/s12876-022-02130-2 <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8832644/>
2. Global Prevalence of Helicobacter pylori Infection: Systematic Review and Meta-Analysis; James K Y Hooi ¹, Wan Ying Lai ¹, Wee Khoo Ng ², Michael M Y Suen ¹, Fox E Underwood ³, Divine Tanyingoh ³, Peter Malfertheiner ⁴, David Y Graham ⁵, Vincent W S Wong ¹, Justin C Y Wu ¹, Francis K L Chan ¹, Joseph J Y Sung ¹, Gilaad G Kaplan ⁶, Siew C Ng; Gastroenterology. 2017 Aug;153(2):420-429. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28456631/>
3. The epidemiology of Helicobacter pylori infection in Europe and the impact of lifestyle on its natural evolution toward stomach cancer after infection: A systematic review; Kimberly Venneman ¹, Inge Huybrechts ², Marc J Gunter ², Lieve Vandendaele ¹, Rolando Herrero ³, Koen Van Herck; Helicobacter . 2018 Jun;23(3):e12483. doi: 10.1111/hel.12483. Epub 2018 Apr 10 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29635869/>
4. <https://pdfcoffee.com/managementul-pacientului-cu-ulcer-gastro-duodenal-1-studiu-de-caz-pdf-free.html>